Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (втори състав)

13 юли 2017 година*

„Преюдициално запитване — Обществени поръчки — Директива 2004/18/ЕО — Член 47, параграфи 1, 4 и 5 — Икономическо и финансово състояние на оферента — Директиви 89/665/ЕИО и 2007/66/ЕО — Съдебно обжалване на решение за отстраняване на оферент от процедура за възлагане на обществени поръчки — Харта на основните права на Европейския съюз — Член 47 — Право на ефективни правни средства за защита“

По дело C-76/16

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Najvyšší súd Slovenskej republiky (Върховен съд на Словашката република) с акт от 28 януари 2016 г., постъпил в Съда на 11 февруари 2016 г., в рамките на производство по дело

Ingsteel spol. s r. o.,

Metrostav a.s.

срещу

Úrad pre verejné obstarávanie,

в присъствието на:

Slovenský futbalový zväz,

СЪДЪТ (втори състав),

състоящ се от: M. Ilešič, председател на състава, A. Prechal, A. Rosas, C. Toader (докладчик) и E. Jarašiūnas, съдии,

генерален адвокат: M. Campos Sánchez-Bordona,

секретар: A. Calot Escobar,

предвид изложеното в писмената фаза на производството,

като има предвид становищата, представени:

— за словашкото правителство, от B. Ricziová, в качеството на представител,

— за Европейската комисия, от A. Tokár, в качеството на представител,

* Език на производството: словашки.

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 21 март 2017 г.,

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 47, параграф 1, буква а), параграфи 4 и 5 от Директива 2004/18/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 31 март 2004 година относно координирането на процедурите за възлагане на обществени поръчки за строителство, доставки и услуги (ОВ L 134, 2004 г., стр. 114; Специално издание на български език, 2007 г., глава 6, том 8, стр. 116 и поправка в ОВ L 182, 2008 г., стр. 282), на член 1, параграф 1 и на член 2, параграфи 3 и 6—8 от Директива 89/665/ЕИО на Съвета от 21 декември 1989 година относно координирането на законовите, подзаконовите и административните разпоредби, отнасящи се до прилагането на производства по обжалване при възлагането на обществени поръчки за доставки и за строителство (ОВ L 395, 1989 г., стр. 33; Специално издание на български език, 2007 г., глава 6, том 1, стр. 237 и поправка в ОВ L 63, 2016 г., стр. 44), изменена с Директива 2007/66/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2007 г. (ОВ L 335, 2007 г., стр. 31) (наричана по-нататък „Директива 89/665“), както и на член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“).

2 Запитването е отправено в рамките на спор между, от една страна, Ingsteel spol. s r. o. и Metrostav a.s. (наричани по-нататък заедно „отстранения оферент“) и от друга страна, Úrad pre verejné obstarávanie (Регулаторна служба за обществени поръчки, Словакия) относно процедура за възлагане на обществена поръчка с възложител Slovenský futbalový zväz (Словашкия футболен съюз, наричан по-нататък „възлагащият орган“).

Правна уредба

Правото на Съюза

Директива 2004/18

3 Съгласно член 91 от Директива 2014/24/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 февруари 2014 година за обществените поръчки и за отмяна на Директива 2004/18/ЕО (ОВ L 94, 2014 г., стр. 65) Директива 2004/18 е отменена, считано от 18 април 2016 г. Предвид обаче момента на настъпване на фактите в главното производство настоящото преюдициално запитване все пак се преценява с оглед Директива 2004/18 в нейната редакция, която е била в сила, преди да бъде отменена.

4 Съображение 39 от Директива 2004/18 гласи следното:

„Проверката на годността на оферентите при открити процедури и на кандидатите при ограничени процедури и при процедури на договаряне с публикуване на обявление за поръчка, както и при състезателния диалог, и подборът след това следва да се провеждат при прозрачни условия. За тази цел следва да бъдат посочени недискриминационни критерии, които възлагащите органи могат да използват при подбора на конкурентите, както и средства, с които икономическите оператори могат да докажат, че са удовлетворили тези критерии. В същия дух на прозрачност, от възлагащия орган следва да се изисква когато открива процедура за

възлагане на поръчка, да посочи критериите за подбор, които ще използва, и нивото на специфична компетентност, което евентуално се изисква от икономическите оператори, за да ги допусне до участие в процедура за възлагане на поръчка“.

5 Член 44 от тази директива, озаглавен „Проверка на годността на кандидатите, избор на участници и възлагане на поръчки“, в параграф 2 предвижда:

„Възлагащите органи могат да предявят изискване кандидатите и оферентите да изпълнят минималните изисквания съгласно членове 47 и 48.

Обхватът на информацията, посочена в членове 47 и 48, и минималните изисквания, които се изискват за определена поръчка, трябва да съответстват и да бъдат пропорционални на обекта на поръчката.

Минималните изисквания се посочват в обявлението за обществена поръчка“.

6 Съгласно член 47 от същата директива, озаглавен „Икономическо и финансово състояние“:

„1. Икономическото и финансовото състояние на икономическия оператор може да бъде доказано, като общо правило, с един или няколко от следните документи:

а) съответни удостоверения от банки или, когато е подходящо, доказателство за наличието на застраховка за професионална отговорност;

[…]

4. Възлагащите органи изрично посочват в обявлението за поръчка или в поканата за представяне на оферта кои от документите, посочени в параграф 1, са избрали, както и останалите документи, които трябва да бъдат представени.

5. Когато по обективни причини икономическият оператор не може да представи исканите от възлагащия орган документи, той може да докаже икономическото и финансовото си състояние с всеки друг документ, който възлагащият орган приеме за подходящ“.

7 Член 48 от тази директива посочва условията, свързани с техническите възможности и/или професионалната квалификация на икономическите оператори.

Директиви 89/665 и 2007/66

8 Съображение 36 от Директива 2007/66 предвижда:

„Настоящата директива зачита основните права и спазва принципите, провъзгласени по-специално в [Хартата]“. Тя по-специално има за цел да осигури пълно зачитане на правото на ефективни средства за правна защита и правото на справедлив съдебен процес, в съответствие с член 47, първа и втора алинея от Хартата“.

9 Член 1 от Директива 89/665, озаглавен: „Приложно поле и наличие на процедури за преразглеждане“, предвижда:

„1. Настоящата директива се прилага за поръчките, посочени в Директива [2004/18], освен ако такива поръчки не са изключени от приложното поле на директивата съобразно членове 10—18 от същата директива.

[…]

Държавите членки предприемат необходимите мерки, за да осигурят, че по отношение на обществените поръчки, попадащи в приложното поле на Директива [2004/18], решения, взети от възлагащите органи, могат да бъдат ефективно преразглеждани, и по-специално възможно най-бързо в съответствие с условията, предвидени в членове 2—2е от настоящата директива, на основание, че тези решения са нарушили правото на Общността в областта на обществените поръчки или националните норми, транспониращи това право.

[…]

3. Държавите членки гарантират достъпност до процедурите по преразглеждане съгласно подробни разпоредби, които държавите членки могат да установят, най-малко за всяко лице, имащо или имало интерес от получаването на определена обществена поръчка и на което е нанесена или рискува да бъде нанесена вреда от твърдяно нарушение.

[…]

5. Държавите членки могат да изискват заинтересованото лице първо да поиска преразглеждане от възлагащия орган. В този случай държавите членки гарантират подаването на такава молба за преразглеждане да води до незабавно спиране на възможността за сключване на договор.

[…]

Спирането, посочено в първата алинея, е в сила до изтичане на срок от най-малко десет календарни дни, считано от деня, следващ датата, на която възлагащият орган е изпратил отговора си, ако това е станало по факс или по електронен път, или, ако са използвани други средства за съобщение, 15 календарни дни, считано от деня, следващ датата, на която възлагащият орган е изпратил отговора си. В последния случай държавите членки могат също да предвидят спирането да бъде прекратено преди изтичането на десет календарни дни, считано от деня, следващ датата, на която е получен отговор“.

10 Член 2 от Директивата, който урежда изискванията относно процедурите за преразглеждане, предвижда:

„1. Държавите членки гарантират, че мерките, приети относно производствата по обжалване, уточнени в член 1, включват правомощия, които да позволяват:

а) да се постановят временни мерки в най-кратки срокове и посредством междинни процедури с цел да се поправи твърдяно нарушение или да се предотврати нанасянето на допълнителни вреди на засегнатите интереси, включително мерки за спиране или за да се осигури спирането на процедурата за възлагане на обществена поръчка, или за изпълнението на всяко решение, взето от възлагащия орган;

б) да се отменят или да се осигури отмяната на решения, взети неправомерно, включително премахването на дискриминационните технически, икономически или финансови спецификации в поканата за представяне на оферти, в документите за възлагането на поръчката или във всеки друг документ, свързан с процедурата за възлагане на поръчката;

в) да се обезщетят лицата, на които е нанесена вреда вследствие на нарушение.

2. Правомощията, предвидени в параграф 1 и членове 2г и 2д, могат да бъдат предоставени на отделни органи, отговорни за различни аспекти на процедурата за преразглеждане.

3. Когато първоинстанционен орган, независим от възлагащия орган, преразглежда решение за възлагане на обществена поръчка, държавите членки правят необходимото, за да не може възлагащият орган да сключи договора, преди преразглеждащият орган да е взел решение по молбата за временни мерки или за преразглеждане. Спирането се прекратява не по-рано от края на периода на изчакване, посочен в член 2*а*, параграф 2 и член 2*г*, параграфи 4 и 5.

4. С изключение на случаите, предвидени в параграф 3 и в член 1, параграф 5, процедурите за преразглеждане не е необходимо да имат автоматично действие на спиране на процедурата за възлагане на поръчки, за която се отнасят.

[…]

6. Когато се търси обезщетение на основание, че дадено решение е взето неправомерно, държавите членки могат да предвидят оспореното решение да трябва първо да бъде отменено от орган, притежаващ необходимите правомощия.

7. С изключение на случаите, предвидени в членове 2*г*—2*е*, последиците от упражняването на посочените в параграф 1 от настоящия член правомощия относно договор, сключен вследствие възлагането на обществената поръчка, се уреждат от националното право.

Освен това, с изключение на случаите, когато трябва да се отмени решение преди постановяването на обезщетение за вреди, държавата членка може да предвиди, че след сключването на договор по реда на член 1, параграф 5, параграф 3 от настоящия член или членове 2*а*—2*е*, правомощията на органа, отговарящ за процедурите по преразглеждане, се ограничават до постановяване на обезщетения за всяко лице, увредено от нарушение.

8. Държавите членки осигуряват ефективното привеждане в изпълнение на решенията, взети от органите, отговарящи за процедурите за преразглеждане.

9. Когато органите, отговорни за процедурите за преразглеждане, не са съдебни, решенията следва винаги да включват писмени мотиви. Освен това в такъв случай трябва да бъдат приети разпоредби, които да гарантират процедурите, чрез които всяка предполагаема неправомерна мярка, взета от преразглеждащия орган, или всеки предполагаем пропуск при упражняването на предоставените му правомощия да могат да бъдат предмет на съдебно преразглеждане или на преразглеждане от друг орган, който да е съд или юрисдикция по смисъла на член [267 ДФЕС] и да бъде независим както от възлагащия, така и от преразглеждащия орган.

[…]“.

Словашкото право

11 Съгласно член 9, параграф 3 от Закон № 25/2006 за обществените поръчки в редакцията, приложима към главното производство:

„При възлагане на обществени поръчки се спазват принципите на равно третиране, на недопускане на дискриминация на оферентите или на заинтересованите субекти, на прозрачност, икономичност и ефективност“.

12 Член 27 от този закон, озаглавен „Икономическо и финансово състояние“, предвижда:

„1. Икономическото и финансово състояние се доказват като общо правило със:

a) удостоверение от банка или клон на чуждестранна банка, евентуално под формата на ангажимент за отпускане на кредит от страна на банката или клона на чуждестранна банка,

[…]

3. Ако по обективни причини оферентът или кандидатът не е в състояние да докаже своето икономическо и финансово състояние с определения документ, възлагащата администрация или организация може да разреши доказването му с друг документ“.

13 Член 32, параграф 1, буква b) от този закон гласи следното:

„В обявлението за обществената поръчка възлагащият орган уточнява критериите за подбор относно

[…]

b) икономическото и финансово състояние и документите, които го доказват, посочени в член 27.

[…]“.

Спорът в главното производство и преюдициалните въпроси

14 С обявление, публикувано на 16 ноември 2013 г. в приложението към *Официален вестник на Европейския съюз* под номер 223/2013, както и в същия ден в словашкия Бюлетин на обществените поръчки под референтен номер 18627-MSP, възлагащият орган стартира процедура за възлагане на обществена поръчка за реконструкцията, модернизацията и изграждането на шестнадесет футболни стадиона (наричана по-нататък „обществената поръчка“).

15 От данните, представени от запитващата юрисдикция в отговор на поискано разяснение, е видно, че стойността на обществената поръчка възлиза на 25 500 000 EUR без данък добавена стойност (ДДС).

16 Що се отнася до изискванията за икономическо и финансово състояние, като се позовава на член 27, параграф 1, буква a) от Закон № 25/2006, обявлението за обществената поръчка изисква от участниците в нея да представят удостоверение от словашка банка или от словашки клон на чуждестранна банка, от което да е видно, че ще им бъде отпуснат кредит с минимален размер 3 000 000 EUR, с които те трябва да разполагат през целия срок на изпълнение на обществената поръчка. Тази декларация трябва да бъде представена под формата на договор за кредит или на договор за предоставяне на овърдрафт и да е издадена от лице, упълномощено да поема задължения от името на съответната банкова институция.

17 Отстраненият оферент е участвал в тази обществена поръчка. За да докаже, че отговаря на посочените в предходната точка изисквания, той представя декларация от банкова институция, която съдържа информация за предоставяне на овърдрафт по разплащателна сметка в размер над 5 000 000 EUR и клетвена декларация, удостоверяваща, че ако бъде избрана неговата оферта,

към датата на сключване на договора за строеж и през целия срок на изпълнение на обществената поръчка в разплащателната му сметка ще е налице сума в минимален размер на 3 000 000 EUR.

18 Отстраненият оферент твърди, че е обективно невъзможно да изпълни по друг начин определените от възлагащия орган изисквания относно икономическото и финансово състояние, като се позовава на удостоверенията от словашките банки, с които последният е установил контакт и според които обвързващ ангажимент за отпускане на кредит, както се иска в обявлението за поръчката, би могъл да бъде издаден едва след като кредитната сделка бъде одобрена и бъдат изпълнени всички изисквания на банката относно сключването на договор за кредит.

19 Тъй като счита, че този оферент не е изпълнил по-специално изискванията относно икономическото и финансово състояние, посочени в член 27, параграф 1, буква а) от Закон № 25/2006, възлагащият орган решава да го отстрани от поръчката. Регулаторната служба за обществени поръчки потвърждава това решение. След като Krajský súd de Bratislava (Районен съд на Братислава, Словакия) отхвърля жалбата срещу посоченото решение с акт от 13 януари 2015 г., отстраненият оферент сезира запитващата юрисдикция, Najvyšší súd Slovenskej republiky (Върховен съд на Словашката република) с жалба срещу последния акт.

20 Този съд поставя въпроса за законосъобразността на решението на възлагащия орган, който — макар към момента на процедурата за подбор отстраненият оферент да е разполагал с издаден от банкова институция ангажимент за отпускане на кредит в размер на 5 000 000 EUR — е приел, че последният не изпълнява критериите относно икономическото и финансово състояние, предвидени в обявлението за обществената поръчка.

21 Запитващата юрисдикция иска да установи също дали икономическото и финансово състояние може да бъде доказано с алтернативни средства и в конкретния случай, дали за тази цел може да е достатъчна предоставена от отстранения оферент клетвена декларация, която удостоверява, че ако бъде избрана неговата оферта, към датата на сключване на договора за строеж и през целия срок на изпълнение на поръчката в разплащателната му сметка ще е налице сума в минимален размер на 3 000 000 EUR.

22 Накрая запитващата юрисдикция иска да установи дали предоставеното от националното законодателство право на отстранения оферент да обжалва по съдебен ред, може да бъде квалифицирано като „ефективно“ по смисъла на правото на Съюза, при положение че предметът на жалбата е отпаднал, тъй като спечелилият обществената поръчка оферент вече я е изпълнил почти изцяло.

23 При тези условия Najvyšší súd Slovenskej republiky (Върховен съд на Словашката република) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Съответстват ли на целта, по-специално на член 47, параграф 1, буква а) и параграф 4 от Директива [2004/18] действията на национален възлагащ орган, който е приел по отношение на обществена поръчка с прогнозна стойност от 3 милиона евро, че оферентът не отговаря на изискванията за икономическото и финансово състояние въз основа на представена от него клетвена декларация и на предоставена от банката информация, съгласно която оферентът може да получи специален нецелеви банков кредит, чиято максимална стойност надвишава стойността на обществената поръчка?

2) Може ли положението на пазара на банковите услуги в една държава членка, при което банката поема ангажимент за отпускане на кредит с уговорката, че ще предостави финансовите средства след изпълнението на предвидените в договора за кредит условия, които към момента на обществената поръчка не са конкретизирани, да представлява

„обективна причина“ по смисъла на член 47, параграф 5 от посочената Директива 2004/18, поради която оферентът не може да представи исканите от възлагащия орган документи, т.е. възможно ли е при такова положение оферентът да докаже своето икономическо и финансово състояние с клетвена декларация, удостоверяваща съществуването на достатъчно кредитно правоотношение с банката?

3) Може ли в производството по обжалване на решението на националния орган за възлагане на обществени поръчки, с което се изключва един оферент, обстоятелството, че различните договори вече са почти изцяло изпълнени от спечелилия поръчката оферент, да се счита за обективна пречка, поради която националният правораздавателен орган не може да приложи разпоредбата на член 47, първа и втора алинея от [Хартата] на основните права на Европейския съюз във връзка с член 1, параграф 1 и член 2, параграфи 3, 6, 7 и 8 от Директива [89/665]?“.

По преюдициалните въпроси

По първия въпрос

24 С първия си въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да установи дали член 47, параграф 1, буква а) и параграф 4 от Директива 2004/18 трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска възлагащият орган да отстрани оферент от обществена поръчка, с мотива че той не изпълнява условието относно икономическото и финансово състояние, определено в обявлението за обществената поръчка и свързано с представянето на декларация от банкова институция, според която последната се задължава да отпусне кредит в определения в това обявление размер и да гарантира на оферента, че през целия срок на изпълнение на поръчката той ще разполага с тази сума.

25 В самото начало следва да се припомни, че член 267 ДФЕС оправомощава Съда не да прилага разпоредбите от правото на Съюза към определен случай, а само да се произнася във връзка с тълкуването на Договорите и на актовете, приети от институциите на Европейския съюз. Съдът все пак може в рамките на съдебното сътрудничество, въведено с този член, и въз основа на материалите по делото да предостави на националната юрисдикция насоки за тълкуването на правото на Съюза, които могат да ѝ бъдат полезни, когато преценява действието на една или друга от неговите разпоредби (решение от 16 юли 2015 г., ЧЕЗ Разпределение България, C-83/14, EU:C:2015:480, т. 71 и цитираната съдебна практика).

26 Съгласно член 44 от Директива 2004/18 възлагащите органи могат да предявят изискване оферентите да изпълнят минималните изисквания. Минималните изисквания трябва да се посочат в обявлението за поръчка.

27 В това отношение член 47, параграф 1 от тази директива изброява документите, които като общо правило могат да бъдат изисквани от икономически оператор, за да докаже своето икономическо и финансово състояние. Целта на тези документи е да се установи, че оферентът има на разположение ресурсите, необходими за изпълнението на обществената поръчка. Такива документи са „съответни удостоверения от банки“.

28 Съгласно параграф 4 от същия член възлагащите органи изрично посочват в обявлението за поръчка кои от документите са избрали, както и останалите документи, които трябва да бъдат представени.

29 В случая като критерий за доказване на икономическото и финансово състояние разглежданото в главното производство обявление за обществена поръчка изисква оферентът да представи документ от банкова институция, който удостоверява, че ще му бъде отпуснат кредит в минимален размер 3 000 000 EUR, валиден за целия срок на изпълнение на поръчката, а именно 48 месеца.

30 От представената на Съда преписка е видно, че отстраненият оферент е представил удостоверение от банкова институция, съдържащо информация за неговото финансово състояние, и декларация за предоставяне на овърдрафт по разплащателната сметка в размер над 5 000 000 EUR. Отстраненият оферент представил също и клетвена декларация, в която той заявява, че ако бъде избрана неговата оферта, по сметката му ще е налице сума в минимален размер на 3 000 000 EUR през целия срок на изпълнение на поръчката.

31 Възлагащият орган обаче приел, че отстраненият оферент не е изпълнил необходимите изисквания относно икономическо и финансово състояние, при положение че неговото икономическо и финансово положение не отговаряло на условието за участие, което включва представяне на доказателство с изискваните форма и съдържание.

32 В това отношение следва да се припомни, че член 47 от Директива 2004/18 оставя доста голяма свобода на възлагащите органи, което е видно по-специално от използвания в тази разпоредба израз „като общо правило“. Както следва от практиката на Съда, за разлика от член 48 от тази директива, който установява затворена система, ограничаваща методите за оценяване и проверяване, с които разполагат посочените органи, и следователно възможностите им да формулират изисквания, член 47, параграф 4 изрично овластява възлагащите органи да изберат документите, които кандидатите или оферентите трябва да представят, за да докажат икономическото и финансовото си състояние. Доколкото член 44, параграф 2 от Директива 2004/18 препраща към посочения член 47, същата свобода на избор съществува и по отношение на минималните изисквания за икономическото и финансовото състояние (вж. в този смисъл решение от 18 октомври 2012 г., Édukövízig и Hochtief Construction, C-218/11, EU:C:2012:643, т. 28).

33 При все това от член 44, параграф 2, втора алинея от Директива 2004/18 следва, че минималните изисквания, които се изискват за определена поръчка, трябва да съответстват и да бъдат пропорционални на обекта на поръчката. От това произтича, че изискванията относно икономическо и финансово състояние трябва действително да дават сведения за състоянието на икономическия оператор и че те трябва да са съобразени със значимостта на съответната поръчка, така че да дават възможност обективно да се прецени дали съществува достатъчна икономическа и финансова основа за успешното изпълнение на поръчката, без все пак да се надхвърля необходимото за постигането на тази цел (вж. в този смисъл решение от 18 октомври 2012 г., Édukövízig и Hochtief Construction, C-218/11, EU:C:2012:643, т. 29).

34 Освен това следва да се припомни, от една страна, че принципът на равно третиране налага оферентите да разполагат с еднакви възможности при изготвяне на офертите си и следователно включва изискването спрямо офертите на всички оференти да се прилагат едни и същи условия. От друга страна, задължението за прозрачност, което произтича от този принцип, има за цел да гарантира, че не съществува риск от фаворизиране и произвол от страна на възлагащия орган. Това задължение предполага всички условия и редът за провеждане на процедурата за възлагане да са определени ясно, точно и еднозначно в обявлението за поръчка или в спецификациите, така че първо, да позволят на всички оференти, които са в разумни граници осведомени и полагат нормална грижа, да схванат тяхното точно съдържание и да ги тълкуват по един и същ начин и второ, да дадат възможност на възлагащия орган наистина да провери дали офертите на оферентите съответстват на критериите на разглежданата поръчка (решение от 2 юни 2016 г., Pizzo, C-27/15, EU:C:2016:404, т. 36 и цитираната съдебна практика).

35 Що се отнася, от една страна, до изрично посоченото в обявлението за обществена поръчка изискване, според което финансовата гаранция трябва да бъде представена „за изпълнение на поръчката“, от текста на първия преюдициален въпрос, изглежда, произтича, че според възлагащия орган това изискване не е било изпълнено, при положение че предоставеният на оферента банков кредит, макар да надвишава изисквания в обявлението за обществена поръчка размер, е кредит по разплащателна сметка и не е целеви кредит, предназначен за изпълнение на поръчката.

36 В това отношение следва да се приеме, че изискването за получаване на целеви кредит, предназначен за изпълнение на поръчката, може действително да даде сведения дали оферентът е икономически в състояние да изпълни поръчката. Всъщност, както отбелязва Европейската комисия, предназначението на кредита може да установи дали оферентът действително разполага с ресурсите, които не са негови собствени и са необходими за изпълнението на поръчката (вж. в този смисъл решение от 2 декември 1999 г., Holst Italia, C-176/98, EU:C:1999:593, т. 29). Все пак запитващата юрисдикция следва да провери дали размерът, изискван в обявлението за обществената поръчка, е пропорционален на обекта на тази поръчка.

37 Що се отнася, от друга страна, до изискването, също посочено в обявлението за обществена поръчка и свързано с отпускането на кредит в минимален размер от 3 000 000 EUR „за целия срок на изпълнение на поръчката (48 месеца)“, макар че несъмнено член 47 от Директива 2004/18 не предвижда изрично възможността възлагащият орган да изисква от оферента необходимите за изпълнение на поръчката ресурси да са на разположение през целия срок на нейното изпълнение, следва да се приеме, подобно на генералния адвокат в точка 46 от неговото заключение, че проверката от възлагащия орган дали са спазени икономическите и финансовите критерии в рамките на процедурата за възлагане на поръчката, предполага той да се увери, че през обхванатия от поръчката период оферентът действително ще използва ресурси от всякакво естество, които той е посочил (вж. в този смисъл решение от 14 януари 2016 г., Ostas celtnieks, C-234/14, EU:C:2016:6, т. 26 и цитираната съдебна практика).

38 Освен това дали изискваната сума остава на разположение по време на изпълнението на договора, е полезен фактор, за да се оцени конкретно икономическото и финансовото състояние на оферента, що се отнася до неговите ангажименти. Доброто изпълнение на поръчката действително е неразривно свързано с необходимостта оферентът да разполага с финансови ресурси за нейното изпълнение.

39 Ето защо в настоящия случай условието оферентът да разполага със средства през целия срок на изпълнение на поръчката, може да гарантира целите на член 47, параграф 1 от Директива 2004/18.

40 Националният съд обаче следва да прецени релевантността на доказателствата, представени от оферента в това отношение, сред които по-специално договора за предоставяне на овърдрафт по разплащателната сметка.

41 От изложените по-горе съображения следва, че на първия въпрос трябва да се отговори, че член 47, параграф 1, буква а) и параграф 4 от Директива 2004/18 следва да се тълкува в смисъл, че допуска възлагащият орган да отстрани оферент от обществена поръчка, с мотива че последният не изпълнява условието относно икономическото и финансовото състояние, определено в обявлението за обществената поръчка и свързано с представянето на декларация от банкова институция, според която последната се задължава да отпусне кредит в определения в обявлението за обществена поръчка размер и да гарантира на оферента, че през целия срок на изпълнение на поръчката той ще разполага с тази сума.

По втория въпрос

42 С втория си въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да установи дали, когато обявление за обществена поръчка изисква представянето на декларация от банкова институция, според която последната се задължава да отпусне кредит в определения в това обявление за обществена поръчка размер и да гарантира на оферента, че през целия срок на изпълнение на поръчката той ще разполага с тази сума, обстоятелството, че банковите институции, към които се е обърнал оферентът, не считат, че са в състояние да му издадат декларация с така уточненото съдържание, може да представлява „обективна причина“ по смисъла на член 47, параграф 5 от Директива 2004/18, който разрешава на оферента при нужда да докаже икономическото и финансовото си състояние с всеки друг документ, който възлагащият орган приеме за подходящ, като например клетвена декларация, удостоверяваща, че ако бъде избрана офертата на този оферент, от датата на сключване на договора и през целия срок на изпълнение на изпълнението му в неговата разплащателна сметка ще е налице сума в размера, определен в обявлението за обществена поръчка.

43 Член 47, параграф 5 от Директива 2004/18 разрешава на оферентите, които по обективни причини не могат да представят исканите от възлагащия орган документи, да докажат икономическото и финансовото си състояние с всеки друг документ, стига възлагащият орган да го приеме за подходящ в това отношение.

44 В случая отстраненият оферент е представил клетвена декларация, удостоверяваща, че ако бъде избрана неговата оферта, през целия срок на изпълнение на изпълнение на поръчката в разплащателната му сметка ще е налице сума в минимален размер 3 000 000 EUR, като същевременно твърдял, че не може да се сдобие с декларация от банкова институция, която се задължава да му отпусне кредит в определения в обявлението за обществена поръчка размер.

45 В това отношение запитващата юрисдикция следва да провери дали за отстранения оферент е било обективно невъзможно да представи исканите от възлагащия орган документи. Случаят би бил такъв по-специално, както генералният адвокат отбелязва в точка 53 от своето заключение, ако този оферент не може да получи в Словакия документи като изискваните в обявлението за обществената поръчка.

46 Само ако запитващата юрисдикция констатира такава обективна невъзможност, тя ще трябва да провери дали възлагащият орган е имал основание да приеме, че представената от оферента клетвена декларация не представлява документ, който е подходящ, за да докаже неговото икономическо и финансово състояние. Тя ще трябва да провери също така, съгласно член 44, параграф 2 от тази директива във връзка със съображение 39 от нея, дали необходимите обхват на информацията и изисквания съответстват и са пропорционални на обекта на поръчката и дали критериите за подбор се прилагат по недискриминационен начин.

47 Що се отнася до съображенията от фактически характер, запитващата юрисдикция следва да провери дали за отстранения оферент е било обективно невъзможно да представи исканите от възлагащия орган документи и ако това е така, дали възлагащият орган е имал основание да приеме, че представената от оферента клетвена декларация не представлява документ, който е подходящ, за да докаже неговото икономическо и финансово състояние.

48 При това положение на втория въпрос следва да се отговори, че член 47, параграф 5 от Директива2004/18 трябва да се тълкува в смисъл, че когато обявление за обществена поръчка изисква представянето на декларация от банкова институция, според която последната се задължава да отпусне кредит в определения в това обявление за обществена поръчка размер и да гарантира, че през целия срок на изпълнение на поръчката оферентът ще разполага с тази сума, обстоятелството, че банковите институции, към които се е обърнал оферентът, не считат, че са в състояние да му издадат декларация с така уточненото съдържание, може да

представлява „обективна причина“ по смисъла на този член, който разрешава на оферента при нужда да докаже икономическото и финансовото си състояние с всеки друг документ, който възлагащият орган приеме за подходящ, стига за този оферент да е било обективно невъзможно да представи исканите от възлагащия орган документи, което запитващата юрисдикция следва да провери.

По третия въпрос

49 Съгласно постоянната практика на Съда, въведеното с член 267 ДФЕС, производство е инструмент за сътрудничество между Съда и националните юрисдикции, чрез който Съдът предоставя на националните юрисдикции насоките за тълкуването на правото на Съюза, необходими им за разрешаването на висящия пред тях спор (вж. по-специално определение от 8 септември 2016 г., Caixabank и Abanca Corporación Bancaria, C-91/16 и C-120/16, непубликувано, EU:C:2016:673, т. 13 и цитираната съдебна практика).

50 В това отношение Съдът неведнъж е постановявал, че необходимостта да се даде тълкуване на правото на Съюза, което да е от полза за националния съд, изисква последният да определи фактическата и правната обстановка, в която се вписват поставените от него въпроси, или най-малкото да обясни фактическите хипотези, на които те се основават (вж. по-специално определение от 8 септември 2016 г., Caixabank и Abanca Corporación Bancaria, C-91/16 и C-120/16, непубликувано EU:C:2016:673, т. 14 и цитираната съдебна практика).

51 Изискванията относно съдържанието на преюдициалното запитване са изрично посочени в член 94 от Процедурния правилник на Съда и в точка 15 от Препоръките на Съда на Европейския съюз към националните юрисдикции относно отправянето на преюдициални запитвания (ОВ C 439, 2016 г., стр. 1), според които всяко преюдициално запитване съдържа „кратко изложение на предмета на спора и на релевантните факти, така както са установени от запитващата юрисдикция, или поне изложение на фактите, на които се основават въпросите“, възпроизвежда „съдържанието на приложимите в случая национални разпоредби и ако е необходимо релевантната национална съдебна практика“, и излага „причините, поради които запитващата юрисдикция има въпроси относно тълкуването или валидността на някои разпоредби на правото на Съюза, както и установената от нея връзка между тези разпоредби и националното законодателство, приложимо в главното производство“ (вж. в този смисъл определение от 20 юли 2016 г., Stanleybet Malta и Stoppani, C-141/16, непубликувано, EU:C:2016:596, т. 8 и 9 и цитираната съдебна практика).

52 В случая актът за преюдициално запитване изобщо не съдържа информация за националните разпоредби, които имат за цел да транспонират разпоредбите на Директива 89/665 относно производствата по обжалване и техните последици, изменена с Директива 2007/66. П-специално той не сочи дали Словашката република е предвидила, както изисква член 2, параграф 6 от тази директива, че оспореното решение трябва първо да бъде отменено, за да може да се търси обезщетение, или дали, както позволява член 2, параграф 7, втора алинея от същата директива, тя е предвидила, че след сключването на договора правомощията на органите, отговарящи за процедурите за преразглеждане, се ограничават до постановяване на обезщетения.

53 Освен това актът за преюдициално запитване не уточнява фактите в главното производство, отнасящи се до предмета на жалбата, подадена от отстранения оферент, нито причините, поради които процедурата за възлагане на поръчка е била проведена въпреки обстоятелството, че по решението на възлагащия орган е било висящо производство по обжалване.

54 При липсата на такава информация Съдът не е в състояние да даде полезен отговор на третия поставен въпрос, който в резултат на това е недопустим.

По съдебните разноски

55 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (втори състав) реши:

1) **Член 47, параграф 1, буква а) и параграф 4 от Директива 2004/18/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 31 март 2004 година относно координирането на процедурите за възлагане на обществени поръчки за строителство, доставки и услуги следва да се тълкува в смисъл, че допуска възлагащият орган да отстрани оферент от обществена поръчка, с мотива че последният не изпълнява условието относно икономическото и финансовото състояние, определено в обявлението за обществената поръчка и свързано с представянето на декларация от банкова институция, според която последната се задължава да отпусне кредит в определения в обявлението за обществена поръчка размер и да гарантира на оферента, че през целия срок на изпълнение на поръчката той ще разполага с тази сума.**

2) **Член 47, параграф 5 от Директива 2004/18 трябва да се тълкува в смисъл, че когато обявление за обществена поръчка изисква представянето на декларация от банкова институция, според която последната се задължава да отпусне кредит в определения в това обявление за обществена поръчка размер и да гарантира, че през целия срок на изпълнение на поръчката оферентът ще разполага с тази сума, обстоятелството, че банковите институции, към които се е обърнал оферентът, не считат, че са в състояние да му издадат декларация с така уточненото съдържание, може да представлява „обективна причина“ по смисъла на този член, който разрешава на оферента при нужда да докаже икономическото и финансовото си състояние с всеки друг документ, който възлагащият орган приеме за подходящ, стига за този оферент да е било обективно невъзможно да представи исканите от възлагащия орган документи, което запитващата юрисдикция следва да провери.**

Подписи